

Gymnázium Šrobárova 1, Košice 042 23

Začlenenie prierezových tém do učebných osnov

Príloha č. 1 Školského vzdelávacieho programu „Šrobárka -
záruka kvalitného vzdelávania“
ISCED 3

Platnosť dokumentu od 01.09.2017

PRIEREZOVÉ TÉMY

Rýchlo sa meniaci realita súčasnej globalizovanej spoločnosti s novými technológiami a sociálnymi zmenami ovplyvňuje postoje, hodnotový systém žiakov a ich konanie. Táto skutočnosť sa musí odraziť aj vo vzdelávaní. Vhodným prostriedkom na to sú prierezové tematiky, ktoré sa svojím obsahom a výchovným zameraním premietajú do vymedzených vzdelávacích oblastí, dopĺňajú ich, prepájajú ich obsah s aktuálnym dňom v spoločnosti, s každodennou skúsenosťou žiaka a konkrétnej triedy. V tomto zmysle prierezové témy priaznivo ovplyvňujú proces utvárania a rozvíjania funkčných kompetencií žiakov.

Prierezové témy sú súčasťou obsahu vzdelávania a prelínajú sa cez vzdelávacie oblasti. Priaznivo ovplyvňujú proces utvárania a rozvíjania funkčných kompetencií žiakov. Nevyhnutnou podmienkou účinnosti prierezovej témy je používanie aktivizujúcich učebných metód.

Na našom gymnáziu sú prierezové témy začlenené do predmetov podľa svojho obsahu, sú uvedené v učebných obsahoch a tematických plánoch jednotlivých predmetov formou skratky a realizujú sa aj zážitkovým učením formou prednášok, projektov, exkurzií, besied, návštev divadelných predstavení, aktivitami k význačným dňom podľa momentálnej ponuky a možností školy.

V rámci úplného stredného všeobecného vzdelávania, podľa inovovaného štátneho vzdelávacieho programu iŠVP majú prierezový charakter tieto témy: osobnostný a sociálny rozvoj, environmentálna výchova, mediálna výchova, multikultúrna výchova, ochrana života a zdravia.

Školský vzdelávací program implementuje zámery Národného akčného plánu prevencie obezity (NAPPO) do prierezovej témy Program prevencie obezity a Národný štandard finančnej gramotnosti 1.1 do prierezovej témy Finančná gramotnosť. Široké spektrum využívania digitálnych technológií podporuje myšlienku rozvoja digitálnej gramotnosti vo všetkých spoločenských oblastiach, teda aj oblasti výchovno-vzdelávacieho procesu, preto je digitálna kompetencia zahrnutá v prierezovej téme Tvorba projektu a prezentačné zručnosti.

Prierezové témy sú podrobnejšie rozpracované v učebných osnovách povinných a voliteľných vyučovacích predmetoch.

Prierezové témy	
Názov	Skratka
I. Multikultúrna výchova	MKV
II. Mediálna výchova	MDV
III. Ochrana života a zdravia	OŽZ
IV. Osobnostný a sociálny rozvoj	OSR
V. Environmentálna výchova	ENV
VI. Tvorba projektu a prezentačné zručnosti	TPZ
VII. Finančná gramotnosť	FG
VIII. Program prevencie obezity	PPO

I. Multikultúrna výchova

A. Charakteristika prierezovej témy

Multikultúrna výchova rozvíja v prvom rade kultúrne kompetencie žiakov, osobné, sociálne a komunikačné kompetencie.

Multikultúrna výchova je zaradená do obsahu vzdelávania s ohľadom na slovenské kultúrne prostredie, kde po stáročia spolunažívali príslušníci rôzneho etnického, národného, náboženského a kultúrneho pôvodu. Tradičná kultúrna rozmanitosť sa pritom v súčasnosti ešte prehľbuje vďaka viacerým trendom, ktoré sa často zastrešujú pojmom globalizácia. Jedným z týchto trendov, ktorý výrazne zvyšuje rozmanitosť kultúr na Slovensku, je migrácia príslušníkov vzdialenejších a doposiaľ nepoznaných kultúr a subkultúr. Multikultúrnosť slovenskej spoločnosti však nikdy neznamenal len pokojné spolunažívanie rôznych skupín obyvateľov, ale vždy bola a dodnes je poznačená aj predsudkami a stereotypmi, ktoré sa prejavujú v rôznych podobách neznášanlivosti, rasizmu, či xenofóbie.

S aktuálnou realitou celosvetovej globálnej spoločnosti a s multikultúrnym charakterom slovenskej spoločnosti sa spájajú riziká predsudkov a stereotypov, ktoré sa prejavujú v rôznych podobách neznášanlivosti, rasizmu či xenofóbie. Žiaci sú každodenne vystavení rôznym kultúrnym vplyvom a dostávajú sa do kontaktu s príslušníkmi rôznych kultúr. Prostredníctvom spoznávania svojej kultúry a iných kultúr, histórie, zvykov a tradícií sa žiaci naučia rešpektovať tieto kultúry ako rovnocenné a s ich príslušníkmi dokážu konštruktívne komunikovať a spolupracovať.

Pri realizácii tejto témy sa odporúča využívať také didaktické postupy a metódy, ktoré neučia stierať medzikultúrne rozdiely, ale pochopiť ich, akceptovať ich a tiež rešpektovať **Ľudské práva**. Prierezová téma Ľudské práva sa prelína s prierezovou témou Multikultúrna výchova.

Prierezová téma Ľudské práva

Problematika výchovy k Ľudským právam je v SR explicitne zastúpená vo vzdelávacích oblastiach Človek a spoločnosť a Človek a hodnoty.

Veľmi dôležitou súčasťou vzdelávania v tejto oblasti je prevencia rasistických, xenofóbnych a extrémistických postojov, výchova k tolerancii a rešpektovaniu ľudských práv, k rovnosti mužov a žien a výchova k úcte k prírodnému a kultúrnemu prostrediu, aby žiaci rozpoznávali protiprávne konanie a uvedomili si jeho dôsledky, pochopili a rešpektovali kultúrne, náboženské a iné odlišnosti ľudí a spoločností, poznali ľudské práva a slobody a vedeli si ich uplatniť a budovali si kladný vzťah ku všetkým humánnym a demokratickým hodnotám.

Vzdelávanie podporuje poznanie základov umenia, kultúry, vzdelanosti, vedy a techniky a spoločenského života slovenského a európskeho kultúrneho priestoru a zachovávanie národnej, jazykovej a kultúrnej identity, analyzovať problematiku ľudských práv v kontexte problematiky holokaustu, apartheidu, rasovej segregácie, xenofóbie, schopnosť analyzovať a definovať porušovanie politických a občianskych práv v totalitných spoločnostiach, vytvorenie si otvoreného vzťahu bez predsudkov k iným ľuďom a kultúram. Získaním vedomostí z problematiky „života v globálnej spoločnosti“, spoločenských, hospodárskych a politických procesov vytvoriť jednu z báz „všeobecného prehľadu“, ktorý je neoddeliteľnou súčasťou života ľudí. Nerešpektovanie, či popieranie základných princípov demokracie a občianskych slobôd často končí vojnovými konfliktami s globálnymi dôsledkami.

Hlavným cieľom je viesť žiakov k vnímaniu odlišností medzi jednotlivými národmi, kultúrami a náboženstvami a v konečnom dôsledku k odmietavému postojovi k intolerancii, xenofóbi a násiliu. Spoznávanie kultúr a zvykov obyvateľov rôznych štátov sveta, ktoré vedie k akceptácii ich spôsobu života.

B. Hlavné ciele prierezovej témy

Cieľom uplatňovania tejto prierezovej témy je prispieť k tomu, aby žiak:

- rozvíjal svoju kultúrnu identitu a interkultúrne kompetencie;
- spoznal rozličné tradičné aj nové kultúry a subkultúry;
- akceptoval prirodzenú rozmanitosť spoločnosti, rešpektoval kultúrne, náboženské a iné odlišnosti ľudí a spoločstiev;
- uplatňoval svoje práva a rešpektoval práva iných ľudí.

Vzdelávacia oblasť Jazyk a komunikácia: Cieľom je prehĺbenie komunikačných schopností, ktoré sú východiskom pre toleranciu voči iným kultúram. Ak si žiaci osvojujú schopnosť vnímať odtiene a drobné rozdiely v komunikácii, ľahšie pochopia, že tieto rozdiely môžu byť kultúrne podmienené a nehovoria nič o hodnote konkrétneho človeka. Ide teda o presun z jazyka ako určitej štruktúry, s pomocou ktorej komunikujeme, na jazyk ako nástroj na utváranie, formovanie a ovplyvňovanie vzťahov, do ktorých ľudia vstupujú.

Vzdelávacia oblasť Človek a príroda: Hlavné ciele: Viest' žiakov k chápaniu činnosti človeka v jej prepojení na prirodzené životné prostredie. Podnecovať samostatné uvažovanie o vzťahu človeka k životnému prostrediu. Formovať toleranciu k odlišným životným štýlom. Rozvíjať schopnosť prepájať poznatky z viacerých predmetov.

Vzdelávacia oblasť Človek a spoločnosť: Hlavné ciele: Reflektovať viacero vrstiev svojej osobnostnej identity. Viest' žiakov k podloženiu svojej identity a svojich názorov či postojov serióznymi argumentmi. Uvedomiť si časové a priestorové determinanty vlastného pohľadu na svet a činnosti človeka. Uvedomiť si časové a priestorové determinanty činnosti všetkých ľudí. Podnecovať aktívne, uvedomelé a cieľavedomé vyhľadávanie informácií. Viest' k rozlišovaniu rôznych informačných zdrojov a ich vzťahu k poskytovanej informácii. Prehľbovať toleranciu voči ľuďom, ak druhí ľudia prezentujú rozporné stanoviská.

Vzdelávacia oblasť Človek a hodnoty: Cez sebazpoznanie podporovať poznávanie a empatiu voči druhým ľuďom. Rozvíjať schopnosť reflexie vlastných hodnotových orientácií. Formovať u žiakov uvedomelé budovanie ich hodnotových orientácií. Podporovať pozitívne hodnotenie druhých ľudí pri súčasnom budovaní bezpečného prostredia pre všetkých. Podporovať spoluprácu s druhými ľuďmi pri vedomí rovnosti všetkých ľudí.

Vzdelávacia oblasť Umenie a kultúra: Rozvíjať schopnosť porozumieť povahe vyjadrovacích prostriedkov rôznych umeleckých druhov a rôznych oblastí kultúrnej tvorby. Formovať schopnosť s odstupom si uvedomovať, aké procesy v kultúre prebiehajú. Formovať cieľavedomú reflexiu kultúrnej identity. Formovať chápanie iných kultúrnych identít ako súčastí. Vnímať kultúrne procesy ako súčasť systému historickej činnosti ľudstva. Poskytovať rôznorodé podnety z hodnôt blízkych aj vzdialených kultúr. Formovať schopnosť objektivizovať vlastný kultúrny zážitok a prejsť od zážitku k teoretickej reflexii.

C. Metódy

Pre multikultúrnu výchovu sú vhodné hlavne zážitkové, skúsenostné a kooperatívne metódy vyučovania, v ktorých sa rozvíja i kritické myslenie žiakov, ako aj ich schopnosť samostatne a zodpovedne reagovať na kultúrnu rôznorodosť sveta. Samostatná aktivita žiakov výrazne podporuje efektívnosť multikultúrnej výchovy.

II. Mediálna výchova

A. Charakteristika prierezovej témy

Mediálna výchova ako povinná prierezová téma sa podobne ako na predchádzajúcich stupňoch vzdelávania realizuje ako integrálna súčasť obsahu viacerých vzdelávacích oblastí - jazyk a komunikácia, umenie a kultúra, matematika a práca s informáciami, človek a hodnoty, človek a spoločnosť.

Hlavným cieľom mediálnej výchovy je zvýšiť úroveň mediálnej gramotnosti žiakov.

Prostredníctvom zamerania sa na široký kontext – teda na sociálne, etické, kultúrne a tiež hospodárske aspekty súčasného mediálneho sveta – sa rozvíjajú informačné a digitálne kompetencie žiakov. Dôležité v tomto kontexte je nadväzovať na každodennú skúsenosť žiakov, ich rôznorodé skúsenosti s médiami. K vhodným vyučovacím stratégiám patrí textuálna analýza, kontextuálna analýza, prípadové štúdie, simulácie a tvorba mediálnych produktov.

B. Hlavné ciele prierezovej témy

Cieľom uplatňovania tejto prierezovej témy je prispieť k tomu, aby (si) žiak:

- uvedomil význam a vplyv médií vo svojom živote a v spoločnosti;
- využíval médiá zmysluplne;
- získal kritický odstup od mediálnych produktov/obsahov, rozpoznal mediálne spracovanú realitu;
- reflektoval pozitíva a negatíva využívania, vplyvu médií a ich produktov;
- osvojil zodpovedný prístup pri využívaní médií na komunikáciu a pri vytváraní vlastných mediálnych produktov;
- prehľbil technické zručnosti potrebné pre používanie médií.

C. Metódy

Je možné ju uskutočňovať formou projektov, kurzu, seminára a iných školských aktivít (napr. mediálna kampaň na podporu verejnoprospešnej akcie...). Okrem toho mediálna výchova môže mať aj formu samostatného voliteľného predmetu.

III. Ochrana života a zdravia

A. Charakteristika prierezovej témy

Prierezová tematika sa realizuje prostredníctvom predmetov Štátneho vzdelávacieho programu a obsahom samostatných organizačných foriem vyučovania – účelových cvičení a kurzu. Ochrana života a zdravia integruje spôsobilosti žiakov zamerané na ochranu života a zdravia v mimoriadnych situáciách, tiež pri pobyte a pohybe v prírode, ktoré môžu vzniknúť vplyvom nepredvídaných skutočností ohrozujúcich človeka a jeho okolie.

Ochrana života a zdravia integruje spôsobilosti žiakov zamerané na ochranu života a zdravia v mimoriadnych situáciách, tiež pri pobyte a pohybe v prírode, ktoré môžu vzniknúť vplyvom nepredvídaných skutočností ohrozujúcich človeka a jeho okolie. Cieľom spoločnosti je pripraviť každého jedinca na život v prostredí, v ktorom sa nachádza. Nevyhnutným predpokladom k tomu je neustále poznávanie prostredia prostredníctvom pohybu a pobytu v prírode. Obsah učiva je predovšetkým orientovaný na zvládnutie situácií vzniknutých vplyvom priemyselných a ekologických havárií, dopravnými nehodami, živelnými pohromami a prírodnými katastrofami.

Zároveň napomáha zvládnuť nevhodné podmienky v situáciách vzniknutých pôsobením cudzej moci, terorizmom voči občanom nášho štátu.

B. Hlavné ciele prierezovej témy

Cieľom uplatňovania tejto prierezovej témy je prispieť k tomu, aby (si) žiak:

- identifikoval a charakterizoval nebezpečné situácie ohrozujúce život a zdravie;
- rozvinul si praktické zručnosti v sebaochranе;
- aktívne poskytol pomoc iným v prípade ohrozenia zdravia a života;
- vedel poskytnúť predlekársku prvú pomoc;
- cieľavedome zvyšoval svoju telesnú zdatnosť a odolnosť organizmu voči fyzickej a psychickej záťaži v náročných životných situáciách.

C. Metódy

Názorné a praktické metódy prevládajú vo vyučovaní nad verbálnymi metódami. Osobitnou formou vyučovania učiva ochrany človeka a zdravia sú účelové cvičenia. Integrujú spôsobilosti žiakov získané v povinných učebných predmetoch, rozširujú, upevňujú ich. Samostatnou povinnou organizačnou formou vyučovania je kurz ochrany človeka a zdravia. Je vyvrcholením procesu výchovy žiakov v tejto oblasti, formuje ich vlastenecké povedomie, dotvára sústavu ich zručností a návykov o ochrane života človeka a jeho zdravia, prispieva ku zvyšovaniu telesnej zdatnosti a psychickej odolnosti žiakov.

IV. Osobnostný a sociálny rozvoj

A. Charakteristika prierezovej témy

Prostredníctvom tejto nadpredmetovej témy sa cielene rozvíjajú osobnostné a sociálne kompetencie u žiakov, ktoré významne podmieňujú ich akademický rozvoj, napomáhajú úspechu vo svete práce a podporujú žiakovu osobnú emocionálnu pohodu a integritu. Pri správnom uplatňovaní tejto prierezovej oblasti sa prispieva k pozitívnej sociálnej klíme školy a dobrým vzťahom medzi pedagógmi a žiakmi a tiež medzi samotnými žiakmi. Dôležitou súčasťou osobnostného rozvoja žiakov je príprava na zodpovedné partnerské vzťahy, manželstvo a rodičovstvo. **Výchova k manželstvu a rodičovstvu** je zameraná na osvojovanie relevantných vedomostí a rozvíjanie zodpovedných postojov v oblasti partnerských vzťahov a rodičovstva v súlade s vedeckými poznatkami a etickými normami.

Prierezová téma sa prelína celým vzdelávaním. Prierezovou témou osobnostný a sociálny rozvoj sa napomáha rozvíjaniu ľudského potenciálu žiakov, poskytuje im základné podklady pre rozhodnutie k plnohodnotnému a zodpovednému životu. Znamená to nielen akademický rozvoj žiakov, ale aj rozvíjanie osobných a sociálnych spôsobilostí, ktoré spätne akademický rozvoj podporujú. Rozvíja u žiakov sebapoznávanie, sebaúctu, sebadôveru a s tým spojené prevzatie zodpovednosti za svoje konanie, osobný život a seba vzdelávanie. Umožní žiakom rozmýšľať o sebe (sebareflexia), o svojom živote, vzťahoch s ľuďmi (reflexia), svojom živote a smerovaní. Orientuje ich uplatňovať svoje práva, ale aj rešpektovať názory, potreby a práva ostatných. Znalosti a zručnosti získané v rámci tejto prierezovej témy žiakom pomáhajú reagovať aj na morálne, sociálne a socio-kultúrne otázky. Pomáha žiakom udržať si maximum osobnostnej stability, pestovať si kvalitné medziľudské vzťahy, čeliť možným rizikám a starať sa o svoje psychosomatické zdravie.

B. Hlavné ciele prierezovej témy

Jej cieľom je prispieť ku komplexnému osobnostnému rastu žiaka a rozvoju jeho životných zručností. Uplatňovaním tejto prierezovej témy sa vytvára prostredie pre podporu individuality a zdravého sebedomia žiaka na jednej strane a rozvoj zmyslu pre spoločnosť založenej na rovnosti a tolerancii na druhej strane.

Vzdelávacia oblasť Jazyk a komunikácia: Žiak dokáže primerane komunikovať v rôznorodých situáciách svojho života a brať do úvahy i špecifiká a význam neverbálnej komunikácie, komunikovať v skupine, aktívne počúvať, prijímať a odovzdávať spätnú väzbu a adekvátne sa vyjadrovať, prezentovať a prezentovať sa, analyzovať vlastné komunikačné problémy a riešiť ich sám alebo s pomocou iných.

Vzdelávacia oblasť Človek a spoločnosť: Žiak dokáže rozpoznať svoje silné a slabé stránky, stanoviť si ciele a priority v súlade so svojimi reálnymi schopnosťami, záujmami a potrebami, efektívne využívať svoj pracovný aj voľný čas, plánovať si aktuálne činnosti a uvažovať o plánoch do budúcnosti, analyzovať obmedzujúce negatívne emócie (strach, tréma) a využiť nadobudnuté poznatky na ich prekonávanie, akceptovať dôležitosť každej roly a presadenia sa v skupine a tiež prijať pravidlá práce v skupine, cielene komunikovať, analyzovať komunikačné problémy, prijať obojsmerné zásady konštruktívnej kritiky (bez zraňovania) a konsenzu, rozpoznávať nátlak skupiny a vlastné ohrozenie, odolávať tlaku skupiny, vyhľadať pomoc, uvažovať o dôsledkoch vlastného správania a konania, rozpoznať prejavy sociálneho násillia a nespravodlivosti, formulovať problémy spojené so sociálno-patologickými javmi v spoločnosti a uprednostniť odmietavý postoj k nim vo svojom správaní.

Vzdelávacia oblasť Človek a hodnoty: Žiak dokáže zvážiť svoje potreby, svoje silné a slabé stránky a možnosti svojho rozvoja, rozmyšľať o sociálnych a morálnych dilemách a zaujať k nim postoj, akceptovať stanovisko zodpovednosti širšej spoločnosti a seba samého ako spotrebiteľa za dopad na životné prostredie a iných ľudí, uplatniť svoj rozpoznávaný učebný štýl pri plánovaní a riadení svojho vlastného učenia, vyhodnotiť svoje predstavy a želania o budúcom povolání s reálnymi požiadavkami a prispôbiť tomu svoje rozhodnutia, orientovať sa vo svete povolaní, uplatniť poznatky o svojich právach a práva iných, akceptovať inakosť a odlišné kultúry.

Vzdelávacia oblasť Zdravie a pohyb: Žiak dokáže vyhodnotiť primerané a neprimerané reakcie na záťažové situácie, uprednostniť nadobudnuté zásady zdravého životného štýlu vo svojom správaní a konaní, zvážiť význam rôznych relaxačných techník a podľa možností a potreby ich využívať, uplatňovať získané životné zručnosti a prijaté pravidlá pri pohybových a športových činnostiach.

Cieľom uplatňovania tejto prierezovej témy je prispieť k tomu, aby (si) žiak:

- porozumel sebe a iným;
- stanovil priority a ciele s ohľadom na svoje osobné schopnosti, záujmy a možnosti;
- ovládal zručnosť kultivovanej komunikácie a vzájomnej spolupráce;
- akceptoval rôzne typy ľudí, ich názory a prístupy k riešeniu problémov a rešpektoval práva každého človeka;
- osvojil poznatky o biologických, psychických a sociálnych zmenách, ktoré ovplyvňujú vývin jeho osobnosti v súčasnosti i v budúcnosti;
- získal predpoklady pre zodpovedné rozhodnutia v oblasti partnerských vzťahov, manželstva a rodičovstva;
- spoznal a uplatňoval podmienky pre životný štýl, ktorý podporuje a neohrozuje zdravie.

C. Metódy

Prierezová téma osobnostný a sociálny rozvoj vytvára priestor pre uplatnenie medzipredmetových vzťahov a aktivizujúcich participatívnych vyučovacích metód, ako sú projektová, kooperatívna a

problémová metóda. Môže sa napríklad realizovať prostredníctvom modelových situácií, diskusií, hier a iných interaktívnych metód, pričom pedagógovia môžu využívať i pomoc iných odborníkov.

V. Environmentálna výchova

A. Charakteristika prierezovej témy

Environmentálna výchova umožňuje žiakom získať vedomosti, zručnosti, postoje a návyky k ochrane a zlepšovaniu životného prostredia dôležitého pre trvalo udržateľný život na Zemi. Vede žiakov ku komplexnému pochopeniu vzájomných vzťahov človeka, organizmov a životného prostredia, kde sú prepojené aspekty ekologické, ekonomické a sociálne. Podporuje myslenie a zodpovedné konanie v súlade s princípmi trvalo udržateľného rozvoja a s úctou k životu vo všetkých jeho formách.

Environmentálna výchova vedie žiakov ku komplexnému pochopeniu vzájomných vzťahov medzi organizmami a vzťahom človeka k životnému prostrediu. Ide o rozvíjanie a najmä pochopenie nevyhnutného prechodu k udržateľnému rozvoju spoločnosti, ktorý umožňuje sledovať a uvedomovať si dynamicky sa vyvíjajúce vzťahy medzi človekom a prostredím, kde sú vzájomne prepojené aspekty ekologické, ekonomické a sociálne.

Na realizácii prierezovej témy sa podieľajú viaceré vzdelávacie oblasti (učebné predmety).

Vzájomným prepojením, rozšírením, upevňovaním a systematizáciou vedomostí, špeciálnych návykov a zručností upozorňujeme žiakov na súvislosti medzi poznatkami, ktoré si už osvojili na pochopenie problematiky zo širšieho pohľadu. Len tak dokážu skutočne pochopiť globálne problémy. Pochopenie je základnou podmienkou aktívneho prístupu žiakov k efektívnej ochrane a udržateľnému stavu životného prostredia.

Environmentálna výchova (ENV) umožňuje žiakom získať vedomosti, zručnosti, postoje a návyky k ochrane a zlepšovaniu životného prostredia dôležitého pre trvalo udržateľný život na Zemi. Vede žiakov ku komplexnému pochopeniu vzájomných vzťahov človeka, organizmov a životného prostredia, kde sú prepojené aspekty ekologické, ekonomické a sociálne.

B. Hlavné ciele prierezovej témy

Cieľom uplatňovania tejto prierezovej témy je prispieť k tomu, aby žiak:

- dokázal vnímať negatívne zásahy človeka vo svojom širšom životnom prostredí;
- navrhol možnosti, riešenia smerujúce k ochrane a zlepšeniu životného prostredia na lokálnej/regiónálnej úrovni a aktívne sa na nich podieľal;
- skúmal vplyv faktorov prostredia na organizmy v širších súvislostiach;
- spoznal globálne ekologické problémy, kriticky hodnotil ich vplyv a navrhol možnosti riešenia;
- porozumel princípom trvalo udržateľného rozvoja;
- porovnal technológie a materiály, ktoré sú šetrné a ktoré poškodzujú životné prostredie, akceptoval potrebu uprednostnenia tzv. zelených technológií a materiálov;
- poznal spoločenské nástroje starostlivosti o životné prostredie;
- správal sa šetrne k prírodným zdrojom, vedel prispôsobiť svoje návyky v prospech zachovania životných podmienok.

Vzdelávacia oblasť Príroda a spoločnosť poskytuje ucelený elementárny pohľad na okolitú prírodu a prostredie. Učí pozorovať, citlivo vnímať a hodnotiť konanie ľudí vo vzťahu k životnému prostrediu. V maximálnej miere využíva priame pozorovanie žiakov okolitého prostredia, ktoré výrazne ovplyvňuje emocionálnu stránku osobnosti jedinca.

Vzdelávacia oblasť Človek a príroda zdôrazňuje pochopenie objektívnej platnosti základných prírodných zákonitostí, dynamických súvislostí od ekosystémov po biosféru ako celku, postavenie človeka v prírode a komplexnú funkciu ekosystémov vo vzťahu k ľudskej spoločnosti.

Vzdelávacie oblasti Človek a spoločnosť a *Človek a hodnoty* sa zameriavajú na súvislosti medzi ekologickými, technicko-ekonomickými a sociálnymi prístupmi k riešeniu problematiky a poukazujú na ďalšie princípy udržateľnosti rozvoja (medzilidské vzťahy, spolupráca v rozmanitosti, odstraňovanie chudoby, chorôb, zmenšovanie rozdielov medzi ľuďmi, zaistenie dôstojného života ľudí.).

Vzdelávacia oblasť Zdravie a pohyb rieši problematiku vplyvu prostredia na vlastné zdravie a na zdravie iných. V súvislosti s problémami súčasného sveta poukazuje aj na dôležitosť starostlivosti o životné prostredie pri organizovaní masových športových podujatí.

C. Metódy

Aby pri uplatňovaní ENV nedochádzalo k formálnemu prístupu, je dôležitá aktívna účasť žiakov a snaha o kreatívne riešenie konkrétnych problémových úloh vo vzájomnej spolupráci. Je tiež vhodné, aby boli aktivity ukončené spoločnou reflexiou (otázkami, ktoré smerujú k vyhodnoteniu uskutočnenej aktivity z pohľadu žiaka: ako aktivitu vnímal, čo si uvedomil, čo mu to priniesla, či sa niečo nové dozvedel pre svoj život...). Z pohľadu učiteľa ide tiež o reflexiu smerom k napĺňaniu vytýčeného cieľa.

VI. Tvorba projektu a prezentačné zručnosti

A. Charakteristika prierezovej témy

Prierezová téma rozvíja u žiakov kompetencie tak, aby vedeli komunikovať, argumentovať, používať informácie a pracovať s nimi, riešiť problémy, poznať sám seba a svoje schopnosti, spolupracovať v skupine, prezentovať sám seba, ale aj prácu v skupine.

Tvorba projektu a prezentácia zručností umožňuje jednotlivcovi alebo skupine žiakov spracovať získané vedomosti na vyučovaní, fotky zo života školy, fotky z exkurzií, z regiónu, vlastné grafické a výtvarné výtvary alebo informácie z internetu a tieto pred kolektívom od-prezentovať.

Naučia sa prezentovať svoju prácu písomne aj verbálne s použitím informačných a komunikačných technológií a ďalšie spôsobilosti, napríklad dokážu: vhodným spôsobom zareagovať v rôznych kontextových situáciách, nadviazať kontakt, zostaviť základné písomnosti osobnej agendy, poznajú ich funkciu, formálnu úpravu a vedia ju aplikovať, vytvoriť základné písomnosti osobnej agendy v elektronickej podobe, pri tvorbe osobnej agendy využiť nástroje IKT, identifikovať a popísať problém, podstatu javu, navrhnúť postup riešenia problému a spracovať algoritmus, získať rôzne typy informácií, zhromažďovať, triediť a selektovať ich, na základe získaných informácií formulovať jednoduché uzávery, na základe stanovených kritérií posúdiť rôzne riešenia a ich kvalitu,

kultivovane prezentovať svoje produkty, názory, prijať kompromis alebo stanovisko inej strany, poznať základy jednoduchej argumentácie a vie ich použiť na obhájenie vlastného postoja, využívať rôzne typy prezentácií, aplikovať vhodnú formálnu štruktúru na prezentáciu výsledkov svojho výskumu, proaktívne riadiť (zahŕňa zručnosti ako je plánovanie, organizovanie, riadenie, vedenie a poverovanie), prezentáciou predstaviť výsledky svojej práce širšej verejnosti.

B. Hlavné ciele prierezovej témy

Hlavným cieľom je, aby žiaci prostredníctvom vlastnej organizácie práce naučili sa riadiť seba, tím, vypracovať si harmonogram svojich prác, získavať potrebné informácie, spracovať ich, vedeli si hľadať aj problémy, ktoré treba riešiť, správne ich pomenovať, utvoriť hypotézu, overiť ju a pod. Ciele prierezovej témy sú súčasťou viacerých predmetov smerujúce k :

- Vedieť vyhľadať problémy, ktoré treba riešiť, správne ich pomenovať
- Vedieť využívať rôzne zdroje informácií napr. IKT
- Vedieť informácie zhromažďovať, triediť, selektovať
- Vedieť prezentovať svoju prácu najmä verbálne.

C. Metódy

Prierezová téma tvorba projektu a prezentačných zručností uplatňuje rôzne metódy s využitím IKT. Napríklad projektové vyučovanie s využitím IKT.

VII. Finančná gramotnosť

A. Charakteristika prierezovej témy

Finančná gramotnosť je schopnosť využívať poznatky, zručnosti a skúsenosti na efektívne riadenie vlastných finančných zdrojov s cieľom zaistiť celoživotné finančné zabezpečenie seba a svojej domácnosti. Finančná gramotnosť nie je absolútnym stavom, je to kontinuum schopností, ktoré sú podmienené premennými ako vek, rodina, kultúra, či miesto bydliska. Finančná gramotnosť je označením pre stav neustáleho vývoja, ktorý umožňuje každému jednotlivcovi efektívne reagovať na nové osobné udalosti a neustále meniace sa ekonomické prostredie. Finančné vzdelávanie má poskytovať dostatočné znalosti a nástroje, ktoré by mali byť žiaci schopní aplikovať pri každodenných finančných rozhodnutiach a činnostiach.

B. Hlavné ciele prierezovej témy

Cieľom je komplexne rozvíjať žiakovu osobnosť. Proces vzdelávania smeruje k tomu, aby žiaci:

- dokázali stanoviť životné priority a východiská zabezpečenia živ. potrieb
- získali schopnosť používať matematiku vo svojom budúcom živote
- dokázali nájsť, vyhodnotiť a použiť finančné informácie
- poznali základné pravidlá riadenia vlastných financií
- stanovili si finančné ciele a naplánovali si ich dosiahnutie
- efektívne používali finančné služby
- orientovali sa v zabezpečovaní základných ľudských a ekonomických potrieb jednotlivca a rodiny
- porozumeli základným pojmom v oblasti finančníctva a sveta peňazí
- orientovali sa v oblasti finančných inštitúcií (NBS, komerčné banky, poisťovne a ostatné finančné inštitúcie)
- orientovali sa v problematike ochrany práv spotrebiteľa a boli schopní tieto práva uplatňovať

C. Metódy

Finančná gramotnosť sa realizuje vhodným začlenením do učebných osnov jednotlivých predmetov, ale aj zážitkovým učením a hrami rolí.

VIII. Program prevencie obezity

A. Charakteristika prierezovej témy

Obezita je jednou z najväčších výziev verejného zdravotníctva v 21. storočí. Od roku 1980 sa prevalencia obezity stonásobila v mnohých krajinách európskeho regiónu Svetovej zdravotníckej organizácie a počet tých, ktorí sú postihnutí, kontinuálne narastá do alarmujúcich rozmerov, najmä u detí. O potrebe riešiť vzniknutú situáciu svedčí aj aktivita WHO Globálna stratégia pre výživu, fyzickú aktivitu a zdravie, ktorej definitívna podoba bola schválená všetkými členskými štátmi WHO na Svetovom zdravotníckom zhromaždení v máji 2004. K tejto iniciatíve sa pozitívne postavila aj EÚ a prijala Európsku chartu boja proti obezite, aj SR, kde bol prijatý Národný program prevencie obezity. Zámerom Národného programu prevencie obezity je vytvoriť spoločensky prospešný systém, ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity v populácii a eliminuje epidemický výskyt nadhmotnosti a obezity.

B. Hlavné ciele prierezovej témy

Hlavným cieľom programu prevencie obezity je vytvoriť prospešný systém, ktorý povedie k zníženiu nadhmotnosti a obezity žiakov a zvýšeniu zdravotného povedomia detí a mládeže. Pre dosiahnutie stanoveného cieľa boli stanovené nasledovné aktivity: správna výživa, pohybové aktivity, informatívne a poradenské programy, prezentácie a iné aktivity (športové krúžky, športové súťaže...)

C. Metódy

Voľnočasové aktivity zamerané na zmenu životného štýlu, najmä školou organizovaná športová aktivita a vzdelávanie v oblasti zdravej výživy.